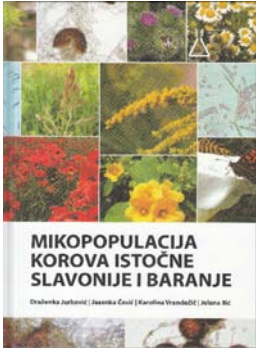

MIKOPOPULACIJA KOROVA ISTOČNE SLAVONIJE I BARANJE

U siječnju 2014. u izdanju Poljoprivrednog fakulteta i Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku iz tiska je izišao priručnik *Mikopolulacija korova istočne Slavonije i Baranje*. Knjigu su napisale prof. dr. sc. Draženka Jurković, prof. dr. sc. Jasenka Čosić, prof. dr. sc. Karolina Vrandečić i doc. dr. sc. Jelena Ilić, članice Zavoda za zaštitu bilja Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. Recenzenti su prof. dr. sc. Bogdan Cvjetković, Veleučilište „Marko Marulić“ Knin, i prof. dr. sc. Mira Knežević, Poljoprivredni fakultet u Osijeku. Tekst na hrvatskom jeziku lektorirala je Marija Baličević, prof., a

engleski tekst Darija Kuharić, prof. Tisak je obavila Grafika, Osijek.

Knjiga obuhvaća ukupno 92 stranice. Na početku su autorice napisale Predgovor, slijedi nekoliko stranica sadržaja, glavno gradivo podijeljeno je u tri glavna poglavlja, napisana na 47 stranica. U četvrtom je poglavlju navedena citirana literatura (18 navoda), radovi prema kojima su determinirane gljivične i korovske vrste (12 radova), radovi autorica proistekli iz istraživanja na projektima (28 radova) te sažeci iste tematike objavljeni u zbornicima s međunarodnih i domaćih skupova (17 sažetaka). Na kraju su navedeni magistarski i doktorski radovi koje su izradile autorice (osim D. Jurković), a tematika im je vezana za mikofloru korova. Ti navodi mogu biti korisni zainteresiranima, odnosno svima kojima trebaju detaljniji podatci o mikoflori korova. Slijedi Kazalo znanstvenih naziva gljiva i pseudogljiva u kojem su naznačene stranice teksta na kojima je organizam obrađen te stranica na kojoj prikazan na slici. Npr. *Albugo candida* (Pers.) Russel: 36, 82. U navodu stranica slika u knjizi je nastao pomak za dvije stranice, pa se navedena slika ne nalazi na 82., nego na 84. stranici. To vrijedi za sve slike, odnosno za 71 fotografiju spora, plodišta gljiva i pseudogljiva, te simptoma i oštećenja koje uzrokuju na domaćinima.

Pored ovog općeg pregleda, daje se prikaz i analiza tekstualnoga dijela knjige redom prema poglavljima.

Predgovor. U Predgovoru autorice navode koliko je stara poljoprivredna proizvodnja i napominju da kulturne biljke stalno prate korovi. Ističu da se na korovskim biljkama mogu razvijati različite gljive i pseudogljive, a da su neke važni uzročnici bolesti na poljoprivrednim biljkama. Korovi kao njihovi domaćini mogu biti izvori zaraza i tvorcji velikog zaraznoga potencijala. U ovoj knjizi, autorice je nazivaju priručnikom, navedena je mikopopulacija korova koja je patogena pretežno za okopavinske usjeve i pšenicu. Upućuju da se dodatne informacije mogu naći u njihovim objavljenim radovima navedenim u

4. poglavlju.

Autorice su priručnik namijenile studentima, agronomima i drugim zainteresiranim stručnjacima.

Značaj i uloga korova u epidemiologiji biljnih bolesti. Taj tekst je zapravo uvodni dio u daljnju materiju. Autorice navode da korovi za neke gljive mogu biti prijelazni domaćini i objašnjavaju značenje takva odnosa. Korovi su također često alternativni domaćini (biljke uz glavne domaćine). Na alternativnim domaćinima se razvijaju mnoge gljive koje su poznati patogeni ratarskih i drugih usjeva. Ima i takvih korovskih biljaka čije mikopopulacije ne napadaju uzgajane biljke. Autorice upozoravaju da u nekim slučajevima nema simptoma na korovskim biljkama, a da one i da iste omogućavaju preživljavanje patogena u ekstremnim uvjetima te utjecaj toga na uzgajane biljke. Na kraju napominuda su neki od opisanih patogena prvi puta identificirani na novim domaćinima i navode takve primjere.

Materijal i metode rada. Navode da su primijenile vrlo općenite metode rada poznate u fitopatologiji. Biljni materijal sakupljan je u istočnoj Slavoniji i Baranji od 1996. do 2012. godine i obrađivan na matičnom fakultetu. Ta dva poglavlja prevedena su i na engleski jezik.

Identificirane gljivične i pseudogljivične vrste na korovima

To je glavni dio knjige i u njega su uključene biljne porodice, rodovi i vrste na kojima su opisane patogene gljive i pseudogljive. Gradivo je raspoređeno posebno za svaku porodicu. Za svakog domaćina (biljku) naveden je znanstveni naziv i glavni narodni nazivi. Za patogeni organizam uz znanstveni naziv navedeni su i glavni sinonimi, lokacija nalaza i geografske koordinate te broj slike. Za bolje razumijevanje korisno je dati kratku analizu toga dijela knjige.

Od 20 obuhvaćenih porodica, rodovima i vrstama najbrojnije su Asteraceae – cjevaste, glavočiike, s 12 rodova i 16 vrsta, Poaceae – trave, s 9 rodova i 11 vrsta, a slijede ih Polygonaceae – dvornici, s 3 roda i 6 vrsta, Brassicaceae – krstašice i Malvaceae – sljezovi, s po 3 roda i 3 vrste. U svih 20 porodica obrađene su korovske biljke koje pripadaju u 49 rodova. Ukupno je navedeno 59 biljnih vrsta i još dvije koje su determinirane na razini roda.

Na tim biljnim vrstama identificiran je 71 patogen (gljive i pseudogljive) a 13 od njih identificirano je na razini roda. Pojedina korovska vrsta domaćin je samo jednom ili nekoliko patogena. Međutim, ima korovskih vrsta koje su domaćini većem broju patogena. Vrijedi i obrnuto, tj. da pojedini patogeni dolaze na jednom ili više domaćina, što je najbolje prikazati primjerima. *Abutilon theophrasti* Med. domaćin je za 25 vrsta gljiva i pseudogljiva, od toga 13 *Fusarium* vrsta, *Chladosporium* spp. 12, *Xanthium* spp. 11 i *Amaranthus* spp. 10 vrsta gljiva i pseudogljiva. Drugi rodovi i vrste manje su opterećeni patogenima.

Među gljivičnim vrstama na prvom je mjestu rod *Fusarium*. U ovoj je knjizi navedeno 17 vrsta iz roda *Fusarium* koje dolaze na 38 vrsta biljaka svrstanih u 32 roda. Među njima posebno mjesto zauzima vrsta *Fusarium graminearum*

Schw., koja je utvrđena na biljkama iz 14 rodova. To je zasigurno najvažnija od svih opisanih gljiva u ovoj knjizi jer je parazit mnogih kultiviranih biljaka. Slijede *F. oxysporum* Schlecht. Emend. Snyder & Hans. na 13 rodova i *F. subglutinans* (Wollenw. & Reink.) Nelson, Toussun & Marasas na biljkama iz 10 rodova. Rod *Alternaria* predstavljen je sa 6 vrsta na 15 domaćina, a rod *Puccinia* sa 7 vrsta na 15 korovskih biljaka. To pokazuje da su to polifagne gljive i da su kao takve opasne za kulture usjeva.

ZAKLJUČAK

Ova knjiga, priručnik je relativno malog opsega, ali u njoj su jasno i sažeto navedeni vrlo važni podaci o mikopopulacijama korova koji rastu u usjevima ili njihovoj neposrednoj blizini. Poznavanje mikopopulacije korova je prijeko je potrebno iz više razloga. Korovi su domaćini gljivama i pseudogljivama, iznimne su sposobnosti da se odupru svim nepovoljnim čimbenicima. To je bitno za osiguranje opstanka i masovnog razvoja patogenih organizama. Sposobni su patogenima omogućiti razvoj patotipova na koje su kultivirane biljke manje otporne, proizvesti veliki inokulum itd. Zato je poznavanje mikopopulacije korova važno za integriranu zaštitu kultiviranih usjeva. Ta saznanja autorice su stjecale tijekom dugogodišnjih istraživanja i objelodanile u ovoj knjizi na korist svima. To što joj daje veliku vrijednost.

Autorice su mi knjigu ljubazno darovale, a za zahvalnost, iako nisam agronom, napisao sam ovaj prikaz i nadam se da će svima koji ga pročitaju biti od koristi. Autoricama upućujem čestitke i potičem ih na daljnji rad.

Prof. dr. sc. Milan Glavaš

SKUPOVI

14. FIOPATOLOŠKI KONGRES UNIJE MEDITERANSKIH ZEMALJA

U prekrasnom ambijentu Istabula održat će se 14th Mediterranean Phytopathological Union (MPU) Congress” istovremeno s “International Society of Mycotoxicology (ISM) Congress” od 25.–29. kolovoza 2014. Kao i uvijek na ovako velikim skupovima u brojnim sekcijama svatko će naći teme koje ga interesiraju. Od važnijih tema možemo izdvojiti globalno zatopljenje i biljne bolesti, mikotoksini i zdravlje ljudi, bolesti u skladištima, genetski modificirani organizmi i biljne bolesti, o sredstvima za zaštitu bilja i druge interesantne teme. Informacije o kongresu mogu se naći na adresi: <http://www.mpu2014.itu.edu.tr/>.

B.C.